

O'QUVCHI YOSHLARNI KASB-HUNAR TANLASHIDA
ZAMONAVIY KASB-HUNARNI TA'SIRI

Naimova Matlab Ro'ziyevna

Buxoro viloyat Peshko tumani 12-maktab psixologi

Annotatsiya: Maqolada jamiyatimizning hozirgi rivojlanish bosqichida professional ta'lim tizimida yoshlarni mehnat bozori ehtiyojlari asosida zamonaviy va sifatli kasbga o'qitish tizimini Yevropa standartlari asosida joriy etilishining mohiyati yoritib berilgan. Tahlillar asosida mehnat bozorida yoshlarning kasb-hunar egallash va shu orqali ish bilan bandlik masalalaridagi muammolar aniqlangan. Shuningdek, professional ta'lim muassasalari mehnat bozorida yoshlarni davlat va xususiy sektordagi ish beruvchilarning ehtiyojlari asosida zamonaviy kasblarga sifatli tayyorlashni takomillashtirish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mehnat bozori, mehnat resurslari, kasb-hunarga o'qitish, professional ta'lim, ish beruvchilar, xususiy sektor, mehnat migratsiyasi, ishchi kuchi, tashqi va ichki mehnat bozori, tadbirkorlik ko'nikmalari, kasbiy malaka tizimi, jamiyat, shaxs, sun'iy intellekt, loyiha menejerlari, buxgalter, virtual haqiqat dizayneri, marketing.

Zamonaviy bilim olish hamda mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasb-hunar egallash istagida bo'lgan yoshlarning ta'lim olishi uchun keng imkoniyatlar yaratish, ulg'ayib kelayotgan yosh avlodning intellektual hamda kasbiy mahoratini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash, va sharoit yaratib berish asosiy vazifalardan birdir. Har qanday jamiyat boyligining manbayi, insoniyat tomonidan moddiy va ma'naviy boylik yaratishning asosiy omili mehnatdir. Jamiyatning ijtimoiy shakli qanday bo'lishidan qat'i nazar, mehnat moddiy va nomoddiy ne'matlar ishlab chiqarishda zarur faoliyat bo'lib qoladi. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganidek, iqtisodiy islohotlar va ijtimoiy o'zgarishlarning samarasi, birinchi navbatda, aholining moddiy ahvoli va farovonligiga, uning hayot darajasi hamda sifatiga qay darajada ta'sir ko'rsatayotgani bilan o'lchanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2022-yil 20-dekabrda Oliy Majlisga va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasida ta'kidlaganidek, odamlarimizni kasb-hunarli qilish, ularning biznesiga keng yo'l ochish, haqiqiy mulkdor bo'lib, daromad topishi uchun zarur sharoitlarni yaratish davlatning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Inson, uning har tomonlama uyg'un kamol topishi hamda farovonligi, shaxs manfaatlarini ro'yobga chiqarishning sharoitlarini va ta'sirchan mexanizmlarini yaratish respublikada amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadidir. Xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlarini

asosida, zamonaviy madaniyat, iqtisodiyot, fan, texnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O‘zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir.

1 Kelajak uchun eng yaxshi kasb qaysi?

2 Yaqin 10 yil ichida qay bir sohadan kattaroq daromad topish mumkin?

3 Bugungi kunda qanday mutaxassislar talab kuchliroq?

Bu savolga javob izlayotganda, avvalo, avtomatlashtirish yoki muqarrar ravishda sun’iy intellekt rivojlanishi bilan almashtirilishi mumkin bo‘lgan kasblardan qochish lozim. Sababi, texnologiya rivojlanishi bilan mazkur yo‘nalishdagi ishlar o‘z ahamiyatini yo‘qota boshlashi mumkin. Ma’lum bir ishning dolzarbligiga turli omillar ta’sir qiladi: doimiy rivojlanish, yangi mashina va robotlarning yaratilishi orqali inson hayotining yaxshilanishi, qo‘l mehnati orqali bajariladigan bir qancha amallar o‘rnini texnika bajarishi, sun’iy intellekt takomillashishi va hokozolar. Uzoq kelajakda qaysi kasbga talab yuqoriroq bo‘lishini avvaldan aytish birozqiyin. Biroq yaqin 5 yil ichida yuqori trendda bo‘lishi kutilayotgan kasblarni sanab o‘tishimiz mumkin. Loyiha menejerlari Kasb-hunarga o‘qitishni tizimli isloh qilishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilash, mehnat bozorida ehtiyoj bo‘lgan va yangi istiqbolli kasblar bo‘yicha zamonaviy bilim va yuksak ma’naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan malakali kadrlarni kasb-hunarga o‘qitish jarayonini yangi bosqichga ko‘tarish hamda zamonaviy ta’lim texnologiyalari asosida o‘quv jarayonlarini tashkil qilish maqsadida mamlakatimizda keng qamrovli ishlar amalga oshirilmoqda. Yangi O‘zbekistonning strategiyasida umumta’lim maktablari kasb o‘rganish istagidagi bitiruvchilarining davlat tomonidan kamida bir kasbni egallashiga ko‘maklashuvchi tizimni joriy etish vazifasi belgilangan. Ana shu topshiriq ijrosini ta’minlash maqsadida ko‘rilayotgan chora- tadbirlar o‘quvchilarning muayyan kasb o‘rganib, maxsus malakaga ega, raqobatbardosh kadr bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi. Zero, iqtisodiyot barqarorligi, barcha sohalarda rivojlangan davlatlar bilan bellasha olish ham mehnat bozoridagi kadrlarning salohiyatiga bog‘liq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Мирзиёев Ш. “Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси”. – Тошкент: “Ўзбекистон” нашриёти, 2021
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига Мурожаатномаси. – Тошкент 2022 йил, 20
3. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 20 октябрдаги “Аҳоли бандлиги тўғрисида”ги ЎРҚ- 642-сон Қонуни.
4. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрдаги “Таълим тўғрисида”ги ЎРҚ-637-сон Қонуни.
5. Ўзбекистон Республикасининг 2022 йил 28 октябрдаги “Меҳнат кодексини тасдиқлаш тўғрисида”ги ЎРҚ-798-сон Қонуни.